

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КАПІТАЛУ ТА ДІЯЛЬНОСТІ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ

Абрамова М.С., здоб. ОС «магістр»
Науковий керівник – канд. екон. наук, доц. **О.П. Близнюк**
Державний біотехнологічний університет

В сучасній ринковій економіці популярною організаційно-правовою формою господарювання є акціонерне товариство, внаслідок того, що акціонерна форма формування власного капіталу корпорації в усьому світі стала найбільш досконалою формою організації підприємства. Вона дозволяє через механізм випуску та продажу акцій акумулювати потужні фінансові ресурси, залучати до управління корпорацією та участі у розподілі прибутку через дивідендні виплати значну кількість власників – акціонерів.

Згідно із Законом України, «Акціонерне товариство – це господарське товариство, статутний капітал якого поділено на визначену кількість часток однакової номінальної вартості, корпоративні права за якими посвідчуються акціями. Акціонерне товариство не відповідає за зобов'язаннями акціонерів. Акціонери не відповідають за зобов'язаннями товариства і несуть ризик збитків, пов'язаних з діяльністю товариства, лише в межах номінальної вартості належних їм акцій» [1].

В Україні передбачено поділ акціонерних товариств на публічні та приватні. Особливостями публічного акціонерного товариства є такі: акції можна купувати та продавати на фондовій біржі; акціонери можуть відчужувати належні їм акції без згоди інших акціонерів та товариства; товариство може здійснювати як публічне, так і приватне розміщення акцій; річна фінансова звітність товариства підлягає обов'язковій перевірці незалежним аудитором, а також оприлюдненню разом із аудиторським висновком та ін.

Особливостями приватного акціонерного товариства є такі: максимальна кількість акціонерів не може бути більшою 100 осіб; товариство може здійснювати тільки приватне розміщення акцій; переважне право акціонерів та самого товариства на придбання акцій цього товариства та акцій додаткової емісії; акції приватного акціонерного товариства не можна купувати та/або продавати на фондовій біржі, за винятком продажу шляхом проведення на біржі аукціону; товариство не зобов'язане розкривати свою фінансову звітність на фондовому ринку та ін.

Акціонерне товариство є найбільш демократичною формою ведення бізнесу, яка дозволяє об'єднати необмежену кількість вільних капіталів приватних осіб і за якої усі власники несуть обмежену відповідальність за зобов'язаннями корпорації.

Перевагами корпорацій є: акціонерна форма забезпечує мобілізацію великих сум грошей через реалізацію акцій, тому можливості розширення капіталу корпорації практично необмежені; простим і зрозумілим є питання про власність; випуск і продаж акцій з різноманітними характеристиками забезпечує акціонерному товариству незрівнянно більшу фінансову могутність, ніж просте об'єднання капіталів; усі власники несуть обмежену відповідальність за зобов'язаннями корпорації, що є стимулом і гарантією інвестування коштів, відповідальність на акціонера покладається тільки в межах вкладеного ним капіталу; в акціонерних товариствах можливе ефективне узгодження інтересів менеджменту та акціонерів.

Окрім переваг акціонерної форми власності, виділяються певні недоліки: складніший і довший порівняно з іншими формами власності порядок створення; виникнення додаткових накладних витрат на проведення загальних зборів акціонерів, складання спеціальної звітності, ведення реєстру акціонерів, організацію виплати дивідендів тощо; в процесі функціонування акціонерних товариств можуть виникати конфліктні ситуації між власниками-акціонерами та найманими менеджерами, між окремими акціонерами (або групами акціонерів) та керівними органами товариства, між «великими» та «дрібними» акціонерами, між акціонерами-інсайдерами та акціонерами-аутсайдерами тощо; діяльність відкритих акціонерних товариств є суттєвим чинником розростання спекулятивних операцій на фондових ринках, що спричиняє збільшення фіктивного капіталу.

Основна маса акціонерних товариств в Україні була створена під час приватизації. На відміну від розвинених країн, акціонерний капітал в Україні утворювався не шляхом об'єднання капіталів, а завдяки поділу статутних капіталів державних підприємств в процесі приватизації. Модель корпоративних відносин, яка діяла останнім часом в Україні, була перехідною, вона зумовлена особливостями періоду становлення та розвитку акціонерних товариств в Україні.

Інформаційні джерела

1. Про акціонерні товариства [Електронний ресурс] : Закон України : [від 27.07.2022 р. № 2465-IX]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#Text>